

37:1

Mellan kommunen och ägaren till en fastighet – som låg utanför verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning men i ett område inom vilket vattenförsörjning och avlopp skulle ordnas och till stor del redan faktiskt hade ordnats genom en utbyggnad av denna anläggning – hade tvist uppkommit rörande avgiften för fastighetens anslutning till anläggningen. Trots att beslut om utvidgning av verksamhetsområdet ännu inte förelåg, ansågs Va-nämnden vara behörig att pröva tvisten.

Vid Va-nämnden yrkade I.E. som ägare till en fastighet att avgiften för anslutning till den allmänna va-anläggningen skulle fastställas till hälften av vad Orusts kommun krävt eller 10 500 kr. Kommunen uppgav att fastigheterna på Lilla Härmanö ännu ej intagits i verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning och att anledningen därtill var att anläggningen för Lilla Härmanö ej kunnat godkännas av kommunen och övertas från entreprenören.

Va-nämnden yttrade:

Enligt vad som numera upplysts ligger I.E:s fastighet utanför verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning. Tvisten i målet gäller följaktligen inte sådan fråga som Va-nämnden enligt 37 § lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar får ta upp till prövning.

Va-nämnden avvisade därför I.E:s ansökan.

Beslut: 1980-09-20

Mål nr: VA 72/80

I.E. klagade och yrkade att Vattenöverdomstolen skulle upphäva Va-nämndens avvisningsbeslut.

I.E. anförde: Kommunen övertog formellt anläggningen 1979-12-19. Den var då visserligen behäftad med vissa brister och fel. Kommunen driver anläggningen och tar upp anslutningsavgifter men har ej lämnat in kartor till Länsstyrelsen över det utvidgade verksamhetsområdet. Därigenom hoppas kommunen att kunna sköta avgiftsfrågan efter eget gottfinnande och utan inblandning av Va-nämnden. Detta synes mig vara fel och stridande mot meningen med 37 §

lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar.

Vattenöverdomstolen yttrade:

Vad I.E. här anförst föranleder ej till annan bedömning än den Va-nämnden gjort. Va-nämndens avvisningsbeslut skall därför fastställas.

Vattenöverdomstolen fastställde Va-nämndens beslut.

En ledamot var av skiljaktig mening och anförde: "För tvister mellan va-abonnent och huvudman för va-anläggning har genom va-lagen inrättats Statens va-nämnd. Denna är – inom sitt kompetensområde – ensam behörig att behandla sådana tvister. Trots att nämnden inte konstruerats som domstol, fungerar den i praktiken som specialdomstol för "va-tvister". Gränsen för Va-nämndens kompetens i förhållande till allmän domstol anges i 37 § va-lagen. I lagrummet görs en uppräknings av de olika typer av tvister som skall avgöras av nämnden. Mellan abonnent och huvudman uppkommande tvist, som ej omfattas av uppräkningsen, skall avgöras av allmän domstol. En tvist, som omfattas av uppräkningsen i 37 §, får å andra sidan inte upptas av domstol utan blir där avvisad.

Bakgrunden till den föreliggande tvisten är att Orusts kommun krävt I.E. på 21 000 kr för anslutningsavgift till en inom kommunen befintlig va-anläggning. I.E. anser att han inte är skyldig att betala mer än 10 500 kr. Eftersom någon överenskommelse inte kunnat träffas, har I.E. vänt sig till Va-nämnden och yrkat att Va-nämnden slår fast att han inte är skyldig att betala mer än han medgivit.

Kommunen har åberopat att I.E:s fastighet ligger utanför verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning. I.E. bestrider inte detta förhållande i och för sig men gör gällande att nämnden trots det är behörig.

Till de olika typer av tvister som ingår i Va-nämndens kompetensområde ingår tvist om "skyldighet att genom avgift bidra till kostnaderna för sådan (dvs. allmän va-) anläggning".

Med allmän va-anläggning menas bl.a. "anläggning, som har till ändamål att bereda bostadshus eller annan bebyggelse vattenförsörjning och avlopp och som drives av kommun" (1 § va-lagen).

Avgörande för om föreliggande tvist ligger inom Va-nämndens kompetensområde blir därför om den anläggning, för vilken kommunen kräver I.E. på avgift, är en *allmän* va-anläggning. Är anläggningen allmän, skall tvisten behandlas av Va-nämnden, annars av domstol. Avgörande för om anläggningen är allmän eller inte är i ett fall som detta om anläggningen *drives* av kommunen.

I.E. gör gällande att anläggningen drives av kommunen. Av den utredning som i övrigt förebragts i målet framgår ej klart om den

anläggning för vilken kommunen krävt I.E. på avgift verkligen också drives av kommunen. Under sådana förhållanden finner jag att ovisshet råder om anläggningen är allmän eller inte. Utredning härom bör lämpligen förbringas i Va-nämnden.

Va-nämndens beslut skall därför undanröjas och målet återförvisas till nämnden".

Beslut: 1980-12-03, SÖ 4

Mål nr: Ö 5/80

I.E. ansökte om revision och yrkade att Högsta domstolen skulle undanröja Vattenöverdomstolens och Va-nämndens beslut och visa målet åter till Va-nämnden.

Kommunen bestred ändring.

Högsta domstolen yttrade:

Statens va-nämnd är enligt 37 § lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (va-lagen) behörig att pröva bl.a. tvister i vissa i paragrafen uppräknade va-frågor mellan huvudman för allmän va-anläggning och fastighetsägare.

Enligt 4 § första stycket va-lagen är allmän va-anläggnings verksamhetsområde det område inom vilket vattenförsörjning och avlopp har ordnats eller skall ordnas genom anläggningen. I paragrafens andra stycke stadgas att verksamhetsområdet skall vara fastställt till sina gränser och enligt 5 § va-lagen är huvudman för allmän va-anläggning skyldig att bestämma anläggningens verksamhetsområde. Huvudmannen skall enligt 7 § va-lagen meddela länsstyrelsen vad han bestämt om anläggningens verksamhetsområde. Bakgrunden till kravet på att verksamhetsområdet skall vara fastställt till sina gränser är de rättsverkningar som är förenade med områdets avgränsning, främst skyldigheten enligt 8 § va-lagen för huvudmannen att låta ägare av fastighet inom området bruka anläggningen och skyldigheten enligt 9 § va-lagen för sådan fastighetsägare att under vissa förutsättningar betala avgifter till huvudmannen.

I målet är annat inte påstått än att I.E:s fastighet ligger utanför verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning, sådant det vara bestämt vid tiden för handläggningen i underinstanserna.

Av utredningen i målet framgår följande. I.E:s fastighet ligger i ett område inom vilket vattenförsörjning och avlopp skulle ordnas och till stor del redan faktiskt hade ordnats genom en utbyggnad av va-anläggningen. I denna del hade anläggningen övertagits av kommunen redan i slutet av 1979. Anledningen till att kommunen ej

redan då bestämde att verksamhetsområdet skulle utvidgas var att tekniska fel förekom. Kommunen har anslutit I.E:s fastighet till anläggningen och krävt I.E. på anslutningsavgift enligt fastställd taxa för avgifter till kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggningar. I.E. å sin sida har inte bestritt skyldighet att betala anslutningsavgift men har hos Va-nämnden yrkat att avgiften bestäms till lägre taxebelopp än kommunen fordrat.

På grund av det anförda bör – oavsett att sådant beslut om utvidgning av verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning som avses i 5 § va-lagen ännu inte förelåg – det rättsförhållande som uppkommit mellan kommunen och I.E., enligt grunderna för 37 § va-lagen, anses tillhöra Va-nämndens prövning såvitt avser frågor som anges i sistnämnda lagrum. I enlighet härmed och då tvisten rör sådan fråga bör tvisten prövas av Va-nämnden.

Högsta domstolen undanröjde Vattenöverdomstolens och Va-nämndens beslut och visade målet åter till Va-nämnden för erforderlig handläggning.

En ledamot var av skiljaktig mening och anförde:

"I.E. har i målet, i egenskap av ägare till fastigheten på Lilla Härmanö i Orusts kommun, yrkat att avgiften för anslutning av fastigheten till kommunens allmänna va-anläggning fastställs till 10 500 kr. Som grund för yrkandet har han åberopat att anslutningsavgiften för fastigheten bör vara samma som för de under år 1980 befintliga och bebyggda fastigheterna på Lilla Härmanö.

Kommunen har bestritt yrkandet. Som grund för bestridandet har kommunen, som krävt I.E. på 21 000 kr i anslutningsavgift, åberopat att kommunen tillämpat den av kommunfullmäktige antagna taxan för avgifter till kommunens allmänna va-anläggningar, trots att fastigheten inte omfattas av verksamhetsområdet för dessa anläggningar.

Till stöd för att Va-nämnden är behörig att pröva tvisten har I.E. anfört: Kommunen driver anläggningen på Lilla Härmanö och tar upp anslutningsavgifter men har inte till länsstyrelsen lämnat in kartor över det utvidgade verksamhetsområdet. Därigenom hoppas kommunen att kunna sköta avgiftsfrågan efter eget gottfinnande och utan inblandning av Va-nämnden.

Kommunen har å sin sida, till stöd för att Va-nämnden saknar behörighet att pröva tvisten, anfört: Fastigheten är inte belägen inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggningar. Verksamhetsområdet bestäms av kommunen själv. Anledningen till att den aktuella delen av Lilla Härmanö inte intagits i verksamhetsområdet är att anläggningen i sin helhet inte är färdigställd.

Enligt 4 § lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar

(va-lagen) är allmän va-anläggnings verksamhetsområde det område, inom vilket vattenförsörjning och avlopp har ordnats eller skall ordnas genom anläggningen; verksamhetsområdet skall vara fastställt till sina gränser. Det ankommer – fränsett vissa fall som här saknar betydelse – på huvudmannen för allmän va-anläggning att bestämma anläggningens verksamhetsområde med tillämpning av va-lagen och föreskrift som meddelats med stöd av den lagen (5 § va-lagen). Huvudmannen skall meddela länsstyrelsen vad han bestämt om anläggningens verksamhetsområde och uppgift om verksamhetsområdet skall finnas tillgänglig hos länsstyrelsen (7 § va-lagen).

Enligt 37 § va-lagen skall Va-nämnden pröva – förutom mål angående inlösen eller ersättning i vissa fall – mål som rör tvist mellan huvudman och fastighetsägare om vissa uppräknade frågor, däribland fordran på avgift till huvudman för allmän va-anläggning, samt om annan va-fråga som avses i va-lagen.

Av handlingarna i målet framgår att I.E:s fastighet inte är belägen inom det av kommunen såsom huvudman bestämda verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen. Bestämmelserna i va-lagen om fastighetsägares avgiftsskyldighet och den av kommunen fastställda taxan för avgifter är därför inte tillämpliga ifråga om fastigheten. Vid sådant förhållande – och då den omständigheten att kommunen bestämt sitt krav mot I.E. på grundval av den för verksamhetsområdet gällande taxan inte föranleder annat bedömande – kan tvisten mellan I.E. och kommunen inte anses röra en va-fråga som avses i va-lagen (se Bouvin-Hedman, VA-lagstiftning s 176 f). Va-nämnden är följaktligen inte behörig att pröva tvisten.

På grund av det anförda fastställer jag det slut vartill Vattenöverdomstolen kommit."

Beslut: 1982-11-10, SÖ 2627

Mål nr: Ö 1542/80